

Óli Jacobsen

Kaj í Bartalstovu: TROLARATÍÐIN KEMUR TIL GØTU

Sjálvsagt skuldu gøtumenn eisini sum aðrar bygdir hava trolara aftaná kríggið. Hetta bleiv tann fyrsti Tróndur í Gøtu

4. partur

Føroyingar mistu nógva fiskiskip undir krígunum, so tað var ein stórvirur á at fáa nýggj skip. Framskygdir vinnulívsmenn sum Kjølbro og Cristian Holm Jacobsen lótu trolara byggja, men hetta tók sína tíð. Gamlir bretskir kolfýrdir trolara kundu fáast beinanvegin. Tí komu nógvir av hesum trolarum til landið beint eftir kríggið, og gøtomonnum líkt vóru teir eisini skjótir á sjóvarfallinum.

Tað var í 1946, at gøtumenn tóku stig til at keypa trolara, sum fekk navnið Tróndur í Gøtu.

Teir stovnaðu p/f Tyril, sum flestu fiskimenn í sóknini settu pening í. Leo Joensen var stjóri. Partapeningurin var 125.000 krónur.

Fyrsti skipari var Richard Jacobsen úr Klaksvík.

Trolarin hevði verið í herflotanum eins og teir flestu ensku trolararnir. Nú lá hann í Leith, har hann varð umbygdur til fiskiskap aftur.

Her hendi tað, umbyggingin gjørdist dýrari enn roknað var við og at figgingin ikki var í lagi. Trolarin slapp ikki úr Bretlandi, fyrr enn rokningin var goldin. Hetta var nú ikki sum at siga tað. Men tað endaði við, at skipið slapp avstað m.a. við teirri treyt, at skiparin ikki skuldi taka eitt oyra út í lón, fyrr enn rokningin var goldin.

Í desember 1946 kemur "Tróndur í Gøtu" á Gøtu. Tann tá nýggja bryggjan var full av fólki, og flaggað varð um alla bygdina. Hildin varð stór veitsla, men um kvøldið kom stormur av landsynningi, og teir máttu fara á Klaksvík við skipinum.

Fyrsta túrin varð farið avstað 10. januar 1947. Farið varð til leiðirnar við Norðurnoreg á ísfiskaveiði.

Tróndur í Gøtu, tann fyrsti av trimum skipum við hesum navni

Nógvir fiskur var. Eftir 10 døgum varð fingið uppí og farið varð til Grimsby at selja. Gjørdir vóru triggir ísfiskatúrar í hesum legginum og selt varð fyri tilsamans 23.000 pund, umleið hálva miljón krónur. Tá var rokningin fyri umbyggingina eisini goldin.

Seinni varð farið til Bjarnoyrna á saltfiskaveiðu. Tað var í hesum tíðum, at toskurin var so smáur, at stórvirur fóru aftur í havið.

Rættilig bygdaðfyrirøkka

"Tróndur í Gøtu" var ein rættilig bygdaðfyrirøkka, sum kom at merkja nógva fyri sóknina. Skipað varð fyri, at so nógvir mans sum gjørligt kundu sigla við uppá skift. Manningartalið var upp til 30 mans á saltfiskaveiðu, men sambært Richardi Jacobsen var saml-

aða manningartalið í hansara tíð sum skipari:

1947	73 mans
1948	62 -
1949	58 -
1950	76 -
1951	57 -

Tískil vóru nógvir mans, sum fingi eina uppá seg góða inntøku. Dagatalið hjá hvørjum manni lá fyri árið úr um 30 til 300.

Hagtøl vísa eisini, at inntøkurnar vóru góðar við trolarum. Í 1949 var inntøkan í miðal við skonnartum kr. 5.459, við sluppum kr. 4.655 og við trolarum kr. 8.538.

Flestu fiskimenn sigldu við slupp, so í mun til inntøkurnar har, var tað eitt kvett at sleppa við trolara, um tað so bert var fyri styttri

tíð. Sum frá leið minkaðu úrtøkurnar við koltrolarunum, og tað gjørdist tí trupult at fáa fólk.

Aftrat øllum hesum arbeiðsplássunum, sum "Tróndur í Gøtu" gav umborð, kom so arbeiðið, sum skipið gav á landi, tá ið saltfiskur varð landaður og síðan virkaður.

Reiðarið bygdi eisini egið hús, Tyrilahúsið, til hetta endamál. Tá ið landað varð, fingi skúlabørnini frí, og tey vóru nógva, sum tjentu nakrar tiltrondgar krónur, sum so sanniliga ikki vóru nógvar tá í tíðini. Tey, sum minnst hesa tíðina, minnst eisini, at tað var rættiligur hátíðardámur, tá ið "Tróndur" var í havn.

Mistu menn

Tað vóru eisini sorgarleikir við Tróndi í Gøtu.

Kaj í Bartalstovu

Í 1948 mistu teir ein mann, Hans David Ranghamar, og eftir hann sat einkja, Petrína. við 4 børnum. Teir høvdu júst hálað, og tað var nógvir fiskur í trolinum. Tann fyrsti posin var tikin, og teir snodlaðu uppí annan posan, men av tí, at tað var so stór alda, stóð so nógva á snodlaranum, at tórnið fór av spælkoppinum, og alt netið fór út aftur. Og tá var tað, at Hans David varð tikin við. Hann slongdist langt upp leysur av netinum, og teir sóu hann ikki aftur. Eingin ljóskastari var, og tað var kolamyrk nátt, so har gjørdist einki.

Um hesa hending greiddi skiparan Richard Jacobsen frá, at "tá slíkt hendir, kunnu øll fata, hvussu hýrurin er umborð á einum skipi, tá ein arbeiðsfelagi verður ryktur burtur á slíkan hátt.

Hans David var í bestu árum, 42 ára gamal, og hann var av raskastu monnum umborð."

Í 1951 hendi ein onnur vanlukka, sum kravdi mannalív. Tað var Anthon Bernhard, vanligja kallaður Benni, Hansen.

Teir vóru í Aberdeen. Sum ofta var lógu fleiri trolara við lið um lið í havnini. Benni skuldi fara tvørtur um ein trolara á veg í land saman við øðrum av manningini. Hann leyp av lúningini niður á lastalúkuna á hesum trolara. Tað var so óheppið, at presendingin var lögð yvir lúkukarmin, so tað sá út, sum um lúkan var á. Men tað var hon ikki. Benni datt í lastina og doyði stutt eftir av løstunum, hann fekk. Eftir hann sat einkja, Frida, við sjei børnum, tað minsta tvey ára gamalt.

Eg var tó ikki við, tá hesar vanlukkur hendu.

Átti partapening

Eg átti partapening í Tróndi. Eg s slapp kortini ikki við fyrsta árið.